Το όργανο για το οποίο πρόκειται δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αποκαταστήσει ενδεχόμενη χρηματική ζημία, προκύπτουσα από την απόφαση του υπαλλήλου να αποχωρήσει από την εργασία του και να μεταφέρει την κατοικία του στον προηγούμενο τόπο υπηρεσίας, πριν λάβει κοινοποίηση της επανεντάξεώς του. Σε μια τέτοια περίπτωση, βασίμως το όργανο μειώνει, από τα καταβλητέα στον ενδιαφερόμενο ποσά, τα ποσά που αυτός θα μπορούσε να κερδίσει αν είχε διατηρήσει την απασχόλησή του μέχρι της ημερομηνίας κατά την οποία του κοινοποιήθηκε η επανένταξή του.

Επιπλέον, και ελλείψει διατάξεων του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, ρητών, ή κατ' αναλογία εφαρμοζομένων στους όρους καταβολής της εν λόγω αποζημιώσεως, αυτή πρέπει να καταβάλλεται στο νόμισμα της χώρας όπου ο ενδιαφερόμενος ασκούσε την εργασία του και να εφαρμόζεται επ' αυτού ο αντίστοιχος διορθωτικός συντελεστής.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 292/87 *

I — Πραγματικά περιστατικά

Ο προσφεύγων, επιστημονικός υπάλληλος στην έδρα του Κοινού Κέντρου Ερευνών στην Karlruhe έτυχε αδείας για προσωπικούς λόγους από 1ης Μαρτίου 1970 μέχρι 28 Φεβρουαρίου 1971. Είχε ζητήσει την επανένταξή του από τις 27 Μαρτίου 1971.

Δεδομένου ότι δεν επανεντάχθηκε, άσκησε προσφυγή ενώπιον του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο, με παρεμπίπτουσα απόφαση της 2ας Απριλίου 1981 (785/79, Συλλογή 1981, σ. 969), απέρριψε το αίτημα του προσφεύγοντος που αφορούσε την επανένταξή του από 1ης Μαρτίου 1971 και, πριν αποφανθεί επί του αιτήματος επανεντάξεως σε μεταγενέστερη ημερομηνία, αποφάσισε να διατάξει πραγματογνωμοσύνη επί του αν ο προσφεύγων είχε τα απαιτούμενα προσόντα για τις θέσεις που κηρύχθηκαν διαδοχικά κενές.

Κατόπιν αυτής της πραγματογνωμοσύνης, το δεύτερο τμήμα του Δικαστηρίου υποχρέωσε την Επιτροπή, με απόφαση της 5ης Μαΐου 1983 (Συλλογή 1983, σ. 1343), να επανεντάξει τον προσφεύγοντα, σύμφωνα με το άρθρο 40, παράγραφος 4, περίπτωση δ), του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων αναδρομικά από την 1η Ιανουαρίου 1977, όσον αφορά την κατά βαθμό και κλιμάκιο αρχαιότητα και το συνταξιοδοτικό καθεστώς και υποχρέωσε την Επιτροπή να καταβάλει στον προσφεύγοντα το ισόποσο των καθαρών αποδοχών που αυτός θα εισέπραττε αν είχε επανενταχθεί πράγματι την 1η Ιανουαρίου 1977 και μέχρι την πραγματική επανένταξή του, μειωμένων κατά το ποσό των καθαρών επαγγελματικών εσόδων που απόκτησε κατά την ίδια περίοδο, ασκώντας άλλη δραστηριότητα.

Ο προσφεύγων, ο οποίος εν τω μεταξύ εργάστηκε στην AGIP, αποφάσισε να αποχωρήσει από τη θέση αυτή στις 30 Σεπτεμβρίου 1983 και γνωστοποίησε αυτή την απόφαση στην Επιτροπή με επιστολή της 24ης Σεπτεμβρίου

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

1983. Επανεντάχθηκε πράγματι στις 7 Μαρτίου 1984 σε θέση στην εγκατάσταση του Petten, στις Κάτω Χώρες.

Όσον αφορά τα ποσά που η Επιτροπή υποχρεώθηκε να του καταβάλει αυτά, υπολογίστηκαν αφού αφαιρέθηκαν, για την περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1977 μέχρι 30ής Σεπτεμβρίου 1983, τα πράγματι εισπραχθέντα υπό του προσφεύγοντος από την AGIP ποσά. Όσον αφορά την περίοδο από 1ης Οκτωβρίου 1983 μέχρι 7ης Μαρτίου 1984, η Επιτροπή αφαίρεσε από τα ποσά, που αντιστοιχούσαν στις καθαρές αποδοχές τις οποίες ο προσφεύγων θα είχε εισπράξει, τα πλασματικά έσοδα που θα είχε αν είχε εξακολουθήσει να απασχολείται στην AGIP μέχρι της στιγμής της πραγματικής του επανένταξης, θεωρώντας ότι αυτή δεν έπρεπε να υποστεί την επαύξηση της ζημίας του προσφεύγοντος, την οφειλόμενη στην αποχώρηση από την προηγούμενη θέση του.

Ο προσφεύγων υπέβαλε, στις 2 Μαρτίου 1987, διοικητική ένσταση κατά αυτού του τρόπου υπολογισμού, με την οποία ζητούσε να μην αφαιρεθούν από την αποζημίωση οι προαναφερθέντες πλασματικοί μισθοί και να του καταβληθεί η εν λόγω αποζημίωση σε γερμανικά μάρκα, με εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή που ίσχυε στην Karlruhe, όπου είχε μεταφέρει την κατοικία του μετά την αποχώρησή του από την υπηρεσία της AGIP.

Την εν λόγω διοικητική ένσταση ακολούθησε σιωπηρή απορριπτική απόφαση, στις 2 Ιουλίου 1987, και ρητή απορριπτική απόφαση που κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 30 Σεπτεμβρίου 1987.

II — Έγγραφη διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

Με δικόγραφο που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Σεπτεμβρίου 1987, ο *προσφεύγων* άσκησε την υπό κρίση προσφυγή βάσει του άρθρου 91 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των μονίμων και μη μονίμων υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με την οποία ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να ακυρώσει την απόφαση της καθής, με την οποία η τελευταία θεωρεί ότι ο προσφεύγων συνέχισε πλασματικά να εργάζεται στην AGIP, καθώς και τη σιωπηρή απορριπτική απόφαση της διοικητικής του ενστάσεως κατά της εν λόγω αποφάσεως·

2) να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής περί μη καταβολής των οφειλομένων αποζημιώσεων σε γερμανικά μάρκα και με εφαρμογή του διορθωτικού συντελεστή που ίσχυε στην Karlruhe, καθώς και τη σιωπηρή απορριπτική απόφαση της διοικητικής ενστάσεώς του κατά της εν λόγω αποφάσεως·

3) να υποχρεωθεί η καθής να του καταβάλει το ισόποσο των καθαρών αποδοχών που αυτός θα εισέπραττε, αν είχε επανενταχθεί την 1η Ιανουαρίου 1977, χωρίς μείωση των πλασματικών του εισοδημάτων από την AGIP, από τις 30 Σεπτεμβρίου 1983·

4) να αποφανθεί ότι οι αποζημιώσεις πρέπει να καταβληθούν σε γερμανικά μάρκα και ότι πρέπει να εφαρμοστεί επ' αυτών ο εφαρμοστέος στην Karlruhe διορθωτικός συντελεστής·

5) να επιβεβαιώσει την καταδίκη σε τόκους προς 6 %, επί των καταβλητέων ποσών, όπως προβλέπεται στο σημείο 2 του διατακτικού της αποφάσεως της 5ης Μαΐου 1983·

6) να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

Η *Επιτροπή*, στο υπόμνημα αντικρούσεώς της που κατέθεσε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 2 Δεκεμβρίου 1987, ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,

2) να αποφανθεί κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων. Εντούτοις, ζήτησε από τον προσφεύγοντα να προσκομίσει τη γραπτή απόδειξη της εγκαταστάσεώς του στην Karlruhe κατά την ένδικη περίοδο και να επεξηγήσει τους λόγους αυτής της εγκαταστάσεως, καθώς και τη σχέση που η εγκατάσταση αυτή έχει με την προοπτική της επανένταξής τους σε θέση στο Petten (Κάτω Χώρες).

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

Πρώτος ισχυρισμός: παραβίαση εκ μέρους της Επιτροπής των υποχρεώσεων που υπείχε από την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1983

Κατά τον *προσφεύγοντα*, η απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1983 δεν εξαρτούσε την επανένταξή του από καμιά προθεσμία, η δε επανένταξή του έπρεπε, επομένως, να είναι άμεση. Επιπλέον, όπως προκύπτει από την εν λόγω απόφαση, καθώς και από την παρεμπίπτουσα απόφαση της 2ας Απριλίου 1981, ο τελών σε άδεια για προσωπικούς λόγους υπαλλήλους έχει προτεραιότητα για την επανένταξή του.

Δεδομένου ότι μια θέση κηρύχθηκε κενή υπό τον αριθμό COM/R/564/83, στις 16 Ιουνίου 1983 και ότι διαδικασία προσλήψεως δεν μπορεί να ανασταλεί παρά μόνο για νόμιμους λόγους που δεν αποδείχθηκαν από την καθής, ο προσφεύγων μπορούσε δικαιολογημένα να σκεφθεί ότι αυτή η κηρυχθείσα κενή θέση θα του χορηγείτο και, κατά συνέπεια, αποφάσισε να θέσει τέρμα στις εργασιακές του θέσεις με την AGIP, στις 30 Σεπτεμβρίου 1983, γνωστοποιώντας αυτή την απόφαση στη διοίκηση της Επιτροπής στις 24 Σεπτεμβρίου. Μετά ταύτα μετέβη για να κατοικήσει στη Γερμανία, όπου κατείχε ένα κτίριο και όπου ήταν ο τελευταίος τόπος υπηρεσίας του. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι δεν μπορούσε να αναμένει το τηλεγράφημα της Επιτροπής των Κοινοτήτων που να του αναγγέλει την επανένταξή του διότι δεν θα είχε, σ' αυτήν την περίπτωση, παρά μόνο δύο εβδομάδες για να μετακομίσει και για να αποχωρήσει από τη θέση του και θα έπρεπε, κατά συνέπεια, να καταβάλει αποζημίωση στην AGIP λόγω μη τηρήσεως της προθεσμίας προειδοποιήσεως. Αυτή η λύση θα του προκαλούσε μεγάλη ζημία.

Η Επιτροπή, με το να μην επανεντάξει, λόγω ελλείψεως επιμελείας, τον προσφεύγοντα παρά με καθυστέρηση πολλών μηνών, παρέβη, επομένως, τις υποχρεώσεις που υπείχε από την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1983.

Η *Επιτροπή* απορρίπτει τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος περί ελλείψεως επιμελείας εκ μέρους της κατά την εκτέλεση της προαναφερθείσας αποφάσεως του Δικαστηρίου. Προσάπτει εις τον προσφεύγοντα τη δική του έλλειψη επιμελείας, δεδομένου ότι η σκέψη 13 της αποφάσεως τόνισε ότι υπείχε την υποχρέωση να μειώσει τις απώλειές του, με την αναζήτηση ενδεχομένως άλλων θέσεων.

Η Επιτροπή ισχυρίζεται, καταρχάς, ότι ο προσφεύγων δεν μπορούσε να λάβει γνώση ότι η θέση στην οποία τελικά επανεντάχθηκε ήταν κενή κατά τη στιγμή που κενώθηκε, διότι η ανακοίνωση κενής θέσεως αποτελεί πάντοτε

το αντικείμενο, στην αρχή, καθαρώς εσωτερικής διαδόσεως., Ο προσφεύγων δεν μπόρεσε να λάβει γνώση της υπάρξεως της εν λόγω κενής θέσεως παρά με το τηλεγράφημα της 24ης Φεβρουαρίου 1984, με το οποίο η Επιτροπή κοινοποίησε στον προσφεύγοντα την ύπαρξη της κενής αυτής θέσεως και τον κάλεσε να αναλάβει εκ νέου τα καθήκοντά του.

Και αν ακόμα υποτεθεί ότι είχε λάβει γνώση αυτής της υπάρξεως κενής θέσεως πριν από την εν λόγω ημερομηνία, ο προσφεύγων δεν μπορούσε να προεξοφλήσει την επανένταξή του σ' αυτή τη θέση. Πράγματι, η απόφαση υποχρέωνε την Επιτροπή να επανεντάξει τον προσφεύγοντα σύμφωνα με το άρθρο 40, παράγραφος 4, δ, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, πράγμα που προϋποθέτει την ύπαρξη κενής θέσεως αντίστοιχης στον κλάδο, την κατηγορία και το βαθμό του υπαλλήλου και ότι ο εν λόγω υπάλληλος συγκεντρώνει τα απαιτούμενα προσόντα.

Όμως, αφενός, ο ίδιος ο προσφεύγων αρνήθηκε καταρχάς ότι κατέχει τα απαιτούμενα προσόντα για τη θέση που του κοινοποιήθηκε ότι ήταν κενή. Αφετέρου, δεν μπορούσε να είναι βέβαιος ως προς την επανένταξή του, διότι ήταν δυνατό να υπάρξουν άλλοι υπάλληλοι, τελούντες σε άδεια για προσωπικούς λόγους, που να κατείχαν περισσότερα προσόντα για τη θέση. Τέλος, η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή μπορούσε να μην πληρώσει αυτή τη θέση για λόγους, όπως η έλλειψη διαθεσίμων από απόψεως προϋπολογισμού, ή για άλλους νομίμους λόγους που αναφέρονται, όπως το Δικαστήριο δέχθηκε στην απόφαση της 2ας Απριλίου 1981 (Pizziolo, 785/79, Συλλογή 1981, σ. 969) στις τρέχουσες ανάγκες των υπηρεσιών της και τις προτεραιότητες των καθηκόντων, τα οποία πρέπει να εκπληρώσει.

Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν παρέσχε στον προσφεύγοντα καμιά διαβεβαίωση ως προς την επανένταξή του προ της 24ης Φεβρουαρίου 1984 και δεδομένου ότι άλλωστε δεν είχε την υποχρέωση να το πράξει, δεν μπορεί να κριθεί υπεύθυνη οικονομικών απωλειών που υπέστη ο προσφεύγων αποχωρώντας από την εργασία του στην AGIP και μεταφέροντας την κατοικία του, κατά τα λεγόμενά του, στην Karlruhe.

Αντιθέτως, ο προσφεύγων είναι εκείνος που δεν επέδειξε την εύλογη επιμέλεια, της οποίας υπείχε την υποχρέωση δυνάμει της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1983, επαυξάνοντας τις απώλειές του αντί να τις μειώσει. Πρέπει, επομένως, δυνάμει της νομολογίας του Δικαστηρίου, όπως αυτή προκύπτει από την απόφαση της 1ης Ιουλίου 1976 (Sergy, 58/75, Rec. 1976, σ. 1139) και την απόφαση της 12ης Ιουνίου 1986 (Sommerlatte, 229/84, Συλλογή 1986, σ. 1805), ο προσφεύγων να υποστεί τη ζημία, της οποίας φέρει την αποκλειστική ευθύνη.

Δεύτερος ισχυρισμός: παράβαση της υποχρεώσεως υπολογισμού των αποζημιώσεων σε γερμανικά μάρκα και εφαρμογής του ισχύοντος στην Karlruhe διορθωτικού συντελεστή.

Ο *προσφεύγων* ισχυρίζεται ότι, θεωρώντας, κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1983, ότι η επανένταξή του έπρεπε να είναι άμεση, επανεγκατεστάθηκε στην Karlruhe που ήταν ο αρχικός τόπος υπηρεσίας του και όπου κατείχε ακίνητο, αναμένοντας την επανένταξή του. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η οφειλόμενη στον προσφεύγοντα αποζημίωση έπρεπε να έχει υπολογιστεί σε γερμανικά μάρκα, με εφαρμογή του εφαρμοστέου στην Karlruhe διορθωτικού συντελεστή.

Πράγματι, ελλείψει ρητής διατάξεως ρυθμίζουσας τον καθορισμό του νομίσματος, στο οποίο πρέπει να καταβάλλονται οι αποζημιώσεις, και το διορθωτικό συντελεστή που πρέπει να εφαρμόζεται στην προβλεπόμενη στο άρθρο 40 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων περίπτωση, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το νόμισμα και ο διορθωτικός συντελεστής της χώρας όπου ο υπάλληλος έχει την κατοικία του, κατ' εφαρμογή mutatis mutandis των προβλεπόμενων στο άρθρο 41, παράγραφος 3, εδάφια 6 και 8, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων, κανόνων. Αυτός ο κανόνας αντιστοιχεί επίσης στο εν ισχύι κοινό δίκαιο, όσον αφορά τα οφειλόμενα στον προσφεύγοντα ποσά κατά τα άρθρα 63 και 64 του κανονι-

σμού υπηρεσιακής καταστάσεως, καθώς και στις γενικές αρχές που συνάγει το Δικαστήριο ελλείψει νομοθετικού κειμένου στην απόφαση της 31ης Μαΐου 1973 (Newth, Rec. 1973, σ. 1943).

Η *Επιτροπή*, αντικρούοντας τους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, ισχυρίζεται, πρώτον, ότι ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι έπαυσε κατοικών στην Ιταλία. Πράγματι, τα τέκνα του Pizziolo εξακολουθούν να κατοικούν την Ιταλία συνεχίζοντας τις σπουδές τους στο Πανεπιστήμιο της Bologna· η μεταφορά των επίπλων της οικογενείας πραγματοποιήθηκε όχι από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αλλά από την Bologne και, τέλος, ο ενδιαφερόμενος δεν προσκόμισε κανένα διοικητικό έγγραφο που να βεβαιώνει ότι από το μήνα Οκτώβριο του 1983 είχε μεταφέρει την κατοικία του από την Bologne στο Bad Herrenalb.

Η Επιτροπή αμφισβητεί, περαιτέρω, το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος επί της καταβολής των οφειλόμενων ποσών σε γερμανικά μάρκα, διότι το αντίτιμο σ' αυτό το νόμισμα του ποσού που του καταβλήθηκε σε λίρες Ιταλίας δεν θα μπορούσε να υπολογιστεί, από την Επιτροπή, παρά στην εφαρμοζόμενη στις αγορές τιμή συναλλάγματος και δεν θα είχε προσπορίσει στον ενδιαφερόμενο ποσό σε γερμανικά μάρκα, ουσιωδώς διαφορετικό από το ποσό που θα μπορούσε ο ίδιος να επιτύχει στο πλαίσιο εξαγωγής από την Ιταλία του κεφαλαίου για το οποίο πρόκειται.

Τέλος, αρνείται ότι έχει εν προκειμένω την υποχρέωση να εφαρμόσει το διορθωτικό συντελεστή που ισχύει για τις καταβαλλόμενες στο προσωπικό που υπηρετεί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αποδοχές, δεδομένου ότι αυτό θα συνέβαινε για ιδιωτικούς λόγους, ξένους προς την επαγγελματική του ζωή, για τους οποίους ο Pizziolo θα ζούσε, όπως ισχυρίζεται σ' αυτή τη χώρα, οι δε οικονομικές συνέπειες που προκύπτουν από αυτό δεν μπορούν, επομένως, με κανένα τρόπο, να καταλογιστούν στην Επιτροπή.

Η Επιτροπή αμφισβητεί, εν πάση περιπτώσει, τη δυνατότητα εφαρμογής κατ' αναλογία των επικαλούμενων από τον προσφεύγοντα κανόνων και αρχών. Αναφέρει ότι το άρθρο 41 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως αφορά τους υπαλλήλους που τελούν σε διαθεσιμότητα, ενώ ο Pizziolo δεν βρίκεται σ' αυτή την κατάσταση. Ως προς τα άρθρα 63 και 64, αυτά δεν αφορούν παρά την καταβολή αποδοχών υπαλλήλων που υπηρετούν σε ορισμένο τόπο· όμως, ο Pizziolo δεν υπηρετούσε στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά την εν λόγω περίοδο και δεν μπορούσε, επομένως, να αξιώσει την εφαρμογή διορθωτικού συντελεστή, ο οποίος έχει ως σκοπό να λαμβάνει υπόψη συνθήκες διαβιώσεως επιφυλασσόμενες στους υπηρετούντες σ' αυτό το κράτος μέλος υπαλλήλους. Τέλος, οι γενικές αρχές που συνάγει το Δικαστήριο, στην απόφαση Newth που προαναφέρθηκε, δεν έχουν ούτε αυτές εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση, διότι η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, επί της οποίας στηρίζεται η εν λόγω απόφαση, δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη για να χορηγηθεί στον προσφεύγοντα το όφελος του αντιστοιχούντος στην Ομποσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας διορθωτικού συντελεστή. Πράγματι, ο Pizziolo δεν ευρέθηκε σε κατάσταση ανάλογη με την κατάσταση μονίμου υπαλλήλου, ο οποίος απολαύει αυτού του διορθωτικού συντελεστή βάσει του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

G. C. Rodríguez Iglesias
εισηγητής δικαστής